

Arkivnr: 2018/10860-1

Saksbehandlar: Karl Viken, Ingvar Skeie, Pål Kleive

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Fylkesutvalet		31.05.2018
Fylkestinget		13.06.2017

Tertialrapport pr. april 2018 - rekneskapsprognose

Samandrag

Tertialrapporten etter 1. tertial viser prognose om eit negativt budsjettavvik for Hordaland fylkeskommune i 2018 på 40 mill. kr. Dette er ein dårlegare prognose enn det som vart meldt pr. 1 tertial 2017; då var prognosen eit negativt budsjettavvik på 3 mill. kr.

Oppsummert rapporterer driftsavdelingane ein negativ prognose på 35 mill. kr. For andre postar er prognosen negativt avvik på 5 mill. kr der det for konsesjonskraftinntektene er prognose om negativt avvik på 12 mill. kr og positivt avvik for lønsavsetjingane og pensjonskostnadene med til saman 7 mill. kr.

Fylkesrådmannen vil særleg følgja opp sektorane opplæring, tannhelse og samferdsel. Sjølv om både opplæring og tannhelse melder betring i økonomien har desse avdelingane hatt betydelege budsjettavvik dei siste åra, og det er framleis ein del usikkerheit. Tannhelsesektoren melder balanse og Opplæringssektoren melder eit mindre negativt avvik på 5 mill. kr. Samferdselsektoren blinkar seg ut med det største negative budsjettavviket som årsprognose; 34 mill. kr. Som grunnlag for denne prognosen ligg eit resultat lik balanse for Skyss, og eit stort overforbruk på 34 mill. kr på vegvedlikehaldet. Dei andre avdelingane har prognosar rundt balanse ved årets slutt.

I revidert nasjonalbudsjett for 2018, som regjeringa la fram 15. mai, vart overslaget for skatteinntektene i kommunesektoren for 2018 sett ned med 500 mill. kr. Om det skulle slå til kan Hordaland fylkeskommune få opp mot 10 mill. kr lågare skatteinngang. I tertialrapporten har ein lagt til grunn det endra skatteoverslaget frå sentralt hald.

Eit årsresultat lik prognosen pr. 1. tertial, vil ikkje bidra til å betre den økonomiske stillinga til fylkeskommunen. I kommuneproposisjonen for 2019 vert det signalisert ei inntektsramme for Hordaland fylkeskommune i storleiken 50 mill. kr lågare i 2019; enn det som er lagt til grunn i økonomiplanen. Difor vil innarbeiding av varig kostnadsreduserande tiltak vere heilt naudsynt i arbeidet med budsjettet for 2019. Frå før ligg det ei stor utfordring i handteringa av auka kostnadar i samband med nye ferjekontraktar – særleg frå 2020.

Fylkesrådmannen vurderer det også etter 1. tertial som lite realistisk at det vert rekneskapsunderskot i 2018. Det er likevel tidleg på året og det er dermed knytt uvisse til fleire av budsjettpostane. Bakgrunnen for at det ikkje ser ut til å gå mot rekneskapsunderskot er at det i budsjettet for 2018 er sett av 70 mill. kr til finansiering av investeringar. Dette er ein minimumsbuffer for endringar i budsjettåret, og fylkesrådmannen vil understreka at den økonomiske stillinga for fylkeskommunen vil verte svekka om ein får eit budsjettmessig meirforbruk i 2018.

Fylkesrådmannen har ikkje framlegg i saka om endringar av korkje driftsbudsjettet eller investeringsbudsjettet.

Forslag til innstilling

Fylkestinget tek tertialrapporten til orientering

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Ingrid Kristine Holm Svendsen
fylkesdirektør økonomi og organisasjon

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkesrådmannen, 18.05.2018

Investeringar

Tabellen gjev oversyn over kor mykje som er brukt til investeringar pr. 1. tertial 2018:

	Rekneskap pr.april.	Årsbudsjett	Forbruk i % av årsbud.
Administrasjon	3 056	27 000	11,3 %
Fylkesveggar	248 950	1 146 600	21,7 %
Bybaneutbygging	239 456	620 020	38,6 %
Andre samferdselsføremål	5 546	176 600	3,1 %
Kultur	0	3 000	0,0 %
Tannhelsetenesta	125	25 000	0,5 %
Opplæring	126 765	582 000	21,8 %
Fellesfunksjonar	3 179	7 000	45,4 %
TOTAL	627 078	2 587 220	24,2 %

Status for framdrift og økonomi i dei enkelte investeringsprosjekta er omtalt nedanfor.

Opplæring

Rehabilitering, ombygging og mindre tilbygg i skulesektoren

Løyvinga for 2018 er på 75 mill. kr, og av dette er vel 65 mill. kr fordelt til prosjekt ved Sandsli og Arna vidaregåande skular. Framdrifta på dei ulike prosjekta er om lag som planlagd. Ein ser at samla ramme for i år er stram, men førebels held ein seg innanfor denne.

Skulebruksplan - planmidlar

Midlane er knytt opp mot gjennomføring av skulebruksplanen, og dei endringane som er vedteke der. Midlane vert primært nytta i tidleg fase av prosjekta; til dømes til planlegging, koordinering og utgreiingar. Så langt i år er 43 % av løyvinga på 3 mill. kr for 2018 brukt, og ein legg til grunn at samla forbruk for året vil bli om lag i samsvar med budsjett.

Odda vidaregåande skule - Rehabilitering

Prosjektet har ei samla kostnadsramme på 185 mill. kr, og løyving for 2018 på 58 mill. kr. Forbruket for inneverande år er pr. april på knapt 20 mill. kr. Den økonomiske ramma for prosjektet er stram i høve til behovet, og det er noko risiko knytt til meirforbruk. Framdrifta er noko forseinka, men prosjektet vil vere ferdig til som planlagd til skulestart hausten 2018.

Nye Voss gymnas

Det er i budsjettet for 2018 løyvd 72 mill. kr til slutføring av prosjektet Nye Voss gymnas. Det som står att i prosjektet er i all hovudsak fullføring av ombygginga av «Gamlebygget». Ein har støtt på bygningsmessige utfordringar for denne delen av prosjektet, men sluttprognosen tyder på at prosjektet vil bli ferdigstilt med ei mindre innsparing i forhold til det totale budsjettet. Bygget vil stå klart til skulestart hausten 2018.

Åsane vidaregåande skole

Romprogrammet for Nye Åsane vidaregåande skole vart vedteke i juni 2016, og gjeldande kostnadsramme for prosjektet er 880 mill. kr. Av desse er 190 mill. kr løyvd i år, og av desse midlane er berre 15 mill. kr brukt så langt i år.

Som ein premiss i saka er det lagt til grunn tilskot frå Bergen kommune for den delen av bygget som skal vere kulturhus. Bergen kommune har vedteke å finansiere kulturdelen, og prosessen med å finne endeleg avtaleform er under arbeid.

Skulen er planlagt ferdigstilt til skuleåret 2020/2021. Det har vore utfordringar med ferdigstilling av reguleringsplan og oppstartsløyve, men ein reknar med å ta att den seinka starten.

Tertnes vidaregåande skule

Romprogrammet vart vedteke i februar 2016 med ei total prosjektramme på 210 mill. kr. Løyvinga for 2018 er på 100 mill. kr, og så langt i år er forbruket på om lag 30 mill. kr. Framdrifta er stram, men går som planlagt for å ferdigstille tilbygget til skuleåret 2018/2019. Sluttprognosen tyder på ein noko lågare kostnad enn budsjettramma.

Bergen Katedralskole – tilbygg

Prosjektet har ei samla kostnadsramme på 165 mill. kr. Av dette er 42 mil. kr løyvd i 2018. Samla er framdrift og økonomi i samsvar med vedtekne planar, og ombygginga av skulen vil vere klar til skulestart hausten 2018.

Askøy vgs. – rehabilitering / tilbygg

Det er løyvd 6 mill. kr til prosjektet i 2018. Framlegg til romprogram blir lagt fram for fylkestinget i eiga sak i juni 2018. Det er naturleg å komme attende til eventuelle budsjettjusteringar når romprogrammet er vedteke.

Stord vgs. – Rehabilitering / nybygg

Det er løyvd 5 mill. kr til prosjektet i 2018. Framdrifta er i samsvar med vedtekne planar, og ein legg opp til politisk handsaming av romprogrammet hausten 2018.

Bømlo vgs. - tilbygg

Det er løyvd 1 mill. kr til prosjektet i 2018. Midlane skal nyttast til planlegging og dette arbeidet startar opp til hausten.

Etne

Prosjektet gjeld overdraging av fylkeskommunen sin del av Skakke-senteret til Etne kommune. Prosessen med overdraging til kommunen er under arbeid, men teke noko lengre tid enn det som vart lagt til grunn i budsjettet.

Samferdsel

Terminalbygg / sjåførfasilitetar

Det er i 2018 løyvd 10 mill. kr til dette føremålet. Planlagt bruk av denne løyvinga er som følgjer; 4 mill. kr til utbetringar/oppgradering på Flesland kai og Kleppstø kai, 4 mill. kr til oppgradering av permanente sjåførfasilitetar og 2 mill. kr til innkjøp av nye mobile toalettfasilitetar.

Det er pr. 1. tertial noko uvisse knytt til kor mykje ein får gjennomført i inneverande år. Eventuelle avvik vil ein komme attende til i samband med rapportering for 2. tertial.

Bybanen – vognmateriell

I budsjettet for 2018 er det sett av 6,6 mill. kr til vognmateriell. Dette dreier seg om kostnadar til ombyggjing av førarrom og planleggingskostnadar i samband med innkjøp av nye bybanevogner. Det er førebels ikkje avvik i høve til budsjettmidlane som er sett av til dette føremålet i 2018.

Fylkesvegar

Fylkesrådmannen vil nedanfor gje ein kort statusrapport for strekningsvise prosjekt, programområda, posten for opprusting og fornying og rassikringsprosjekta.

Miljøløftet – store prosjekt

Ringveg vest – byggjetrinn 2 (Bergen kommune)

Prosjektet vart opna for trafikk i november i 2015. I budsjettet for 2018 er det løyvd 20 mill. kr til sluttarbeid innanfor elektro, styringssystem og overvaking. Arbeida skal etter planen vere ferdig i løpet av 1. halvår 2018.

Prognose for sluttkostnad for prosjektet er 1 783 mill. 2018-kr, og dette er 146 mill. kr lågare enn styringsramma slik den framgår av Prop. 108 S (2009-2010).

Hjellestadvegen (Bergen kommune)

Arbeidet på Hjellestadvegen starta opp i 2017. I budsjettet for 2018 er det sett av 81 mill. kr. Totalprognosen for prosjektet er rekna til 170 mill. kr. Utbetningsarbeidet og sluttoppgjjer er venta ferdig i 2020.

Miljøløftet – programområde

Til programområda i Miljøløftet er det budsjettert med 260 mill. kr. Midlane skal gå til:

- Kollektivtiltak
- Trafikktryggleikstiltak
- Miljøtiltak
- Gang/sykkeltiltak

Etter 1. tertial er det ikkje meldt om større avvik for prosjekta innanfor programområda.

Strekingsvise prosjekt utanom Bergen

Askøypakken (Askøy kommune)

I 2018 er det budsjettert med 123 mill. kr til prosjekt i Askøypakken. Strekningane Strømsnes – Hop og Lindhaugen – Slettebrekka er under bygging. Det same gjeld kollektivtiltaka Flagget og Grensedalen. Det er så langt meldt om eit mindre avvik samanlikna med budsjettet.

Bømlopakken (Bømlo kommune)

Det er budsjettert med 35 mill. kr til Bømlopakken i 2018. Fylkesrådmannen vil koma nærare attende til pakken i tertialrapporten etter 2. tertial.

Til fylkestinget i juni vert det lagt fram sak om revisjon av Bømlopakken. I saka vil det gå fram kva prosjekt som står att å ferdigstillast innanfor den vedtekne pakken og forslag til tiltaksliste innanfor ein revidert bompengepakke. Fylkesrådmannen viser til denne saka.

Stord vestsida (Stord og Fitjar kommunar)

Til prosjekt på Stord vestsida er det budsjettert med 25 mill. kr i 2018. Det er ikkje venta avvik. Tiltak på strekninga Rimbareid – Vik og i Sagvåg er under bygging.

Kvammapakken (Kvam herad)

I budsjettet for 2018 er det sett av 16,3 mill. kr til avsluttande arbeid i pakken.

Gjennomgang av økonomien i bompengepakken i samband med overføring av Kvam bompengeselskap AS til Ferde AS, viser at det er rom for å auke bompengefinansieringa med 9 mill. kr, mot tilsvarande auke av sluttarbeida i pakken. Fylkesrådmannen foreslår at dette vert gjennomført.

Nordhordlandspakken (Lindås, Radøy, Meland, Austrheim, Fedje, Masfjorden og Modalen kommunar)

Stortinget har godkjent Nordhordlandspakken som inneheld 19 prosjekt og tiltak på riks- og fylkesvegnettet i kommunane Lindås, Meland, Radøy, Fedje, Austrheim, Masfjorden og Modalen.

I 2018 er det budsjettert med 70,9 mill. kr for ein stor del finansiert med bompengar. Fylkesrådmannen vil koma attende til budsjettet for bompengepakken i rapporten etter 2. tertial. Innkrevjinga av bompengar startar noko seinare enn lagt til grunn tidlegare. Det skal vidare inngåast prosjektavtale med Ferde AS som venteleg er på plass hausten 2018. Ferde AS kan då ta opp lån til delfinansiering av prosjekta.

Etter 1. tertial ser det ut til å vere mindreforbruk på vel 10 mill. kr, men fylkesrådmannen vil som nemnt koma attende til eventuell budsjettjustering i rapporten etter 2. tertial.

Horsøy (Askøy kommune)

Det er budsjettert med 10 mill. kr til prosjektet i 2018. Tiltak skal finansierast med ei kostnadsdeling mellom Askøy kommune/Schlumberger og fylkeskommunen. Prosjektering og grunnnerverv pågår.

Kollektivterminal Voss (Voss kommune)

Det er budsjettert med 14,7 mill. kr som fylkeskommunen sin del av prosjektet i 2018. Det er ikkje venta avvik etter 1. tertial. Prosjektet er lyst ut med innleveringsfrist medio april.

Strekingsvise prosjekt - rassikring

Furubergfossen bru (Kvinnherad kommune)

Budsjettet for bru prosjektet er 49,5 mill. kr i 2018. Prosjektet er lyst ut og godkjenning av brukonstruksjonen er venta i løpet av året, slik at det er lagt opp til å starte grunnarbeida seinhaustes. Framdrifta er noko seinare enn rekna med i budsjettet, slik at det er venta eit mindreforbruk på opp mot 45 mill. kr i 2018. Fylkesrådmannen vil koma attende til dette i rapporten etter 2. tertial.

Opprusting, fornying og mindre utbetringar

Det er samla budsjettert med tiltak for 300 mill. kr for desse postane. Det er svært mange prosjekt under arbeid innanfor kategoriane

- Tunneloppgradering
- Bruer og kaiar
- Forsterking
- Kollektiv
- Trafikksikring
- Gange og sykkel
- Miljø og service
- Grunnnerverv
- Planlegging

Etter 1. tertial er det rapportert om eit meirforbruk på opp mot 40 mill. kr. Ein god del av denne summen gjeld at prosjekt vert ferdigstilte i 2018, medan løyvinga vart gjeven i 2017. Fylkesrådmannen vil gå nærare gjennom dette ved rapporteringa etter 2. tertial. Då har ein sikrere haldepunkt for framdrifta for prosjekta og kva eit eventuelt meirforbruk då summerer seg til.

Særleg om prosjekt på Hegglandsdalsvegen (Os kommune)

Det er stort behov for tiltak på ei strekning på vel 900 meter; frå Hatvikvegen fram til Valle bru på Hegglandsdalsvegen. Kommunen arbeider med ny grunnskule i området som etter planen skal stå ferdig hausten 2019, og den aktuelle strekninga vil bli ein viktig skuleveg. Os kommune skal etablere ny vassledning på delar av strekninga.

Tiltak på Hegglandsdalsvegen i Os kommune er prioritert i investeringsprogrammet for fylkesvegane. Kostnadsoverslaget for prosjektet på 36 mill. kr. I investeringsprogrammet er det sett av 13 mill. kr (4 mill. kr i 2019, 9 mill. kr i 2020). Os kommune bidreg med 5 mill. kr til prosjektet, og utval for miljø og samferdsel gav tilsegn på 4,15 mill. kr i tilskot til prosjektet frå ordninga om Trygg skuleveg og punktutbetring tidlegare i år. Fylkesrådmannen rår til å starte opp prosjektet no slik at ein kan få til ei rasjonell anleggsdrift saman

med det kommunale VA-prosjektet. Det blir lagt til grunn at restfinansieringa av prosjektet vil gå over programområda for «Mindre utbetringar» og «Gang- og sykkel» i 2019 og 2020.

Bybanen

Byggetrinn 3, Lagunen – Flesland, vart opna for trafikk i august 2016. Siste etappe av byggjetrinnet til Flesland vart opna i april 2017, og det er sett av 50 mill. kr i 2018 til sluttkostnadar for denne siste etappen. Det er ikkje venta avvik på denne summen.

For byggetrinn 4, Bergen Sentrum – Fyllingsdalen, er det sett av 570 mill. kr i 2018. Summen vart budsjettert før avtalen om Miljøløftet i Bergen vart slutført. Det er no klart at staten skal dekke 50 % av kostnaden ved utbygginga. Den resterande halvdel er føresett finansiert med bompengar.

Styringsramme for strekninga til Fyllingsdalen er rekna til 7 100 mill. 2017-kr. Arbeidet er kome i gang med førebuaende entreprisar og det er utlyst anbodskonkurransar på fleire av dei store entreprisene.

Fylkesrådmannen vil kome nærare attende til prosjektet i tertialrapporten etter 2. tertial.

Kultur

Det er sett av 3 mill. kr til restaurering av verneverdige bygg i fylkeskommunal eige. Kartlegginga som er gjennomført på dette området så langt i år syner at det er behov ved Museumssenteret i Salhus. Ein ser og på om det er mogleg å nytte biodiesel i staden for fyringsolje.

Tannhelse

I budsjettet for 2018 er det sett av 20 mill. kr til ombygging og nybygg innan tannhelse. Det pågår drøftingar om nye leigelokale for tannklinikane i Lindås, Arna og Fjell kommune. Framdrifta for lokala i Lindås har vorte noko dårlegare enn det som tidlegare var lagt til grunn. For Arna er det og forseinking, men her vert det lagt til grunn at ein har ein ferdigforhandla avtale slik at oppstart av byggeprosjekt vert hausten 2018.

I Fjell har ein fått tilbod om å leige lokale i det nye Helsehuset som er under bygging. Dette vert vurdert som ei svært gunstig lokalisering. Her er ein i slutfase i høve til forhandling av leigeavtale.

For både Fjell og Lindås legg ein opp til at utleigar skal ta ein større del av byggekostnadane enn kva som har vore vanleg praksis. Kostnadsramma for einskildprosjekt vil ein kome attende til når ansvarsfordeling er avklart.

Fellesfunksjonar

Fylkeshuset – ombygging og opprustning

Det er løyvd 2 mill. kr til ombygging og opprusting av fylkesbygget i 2018. Investeringane her vert likevel halde på ei minimum med bakgrunn i den pågåande prosessen om nytt fylkeshus. Eventuell justering av budsjettet vert å kome attende til i samband med rapporteringa for 2. tertial.

Sal av eigedom

Det er i budsjettet for 2018 lagt til grunn eit samla sal på 85 mill. kr. Så langt i år har ein mellom anna gjort avtale om sal av tidlegare Lønborg vgs, bygg ved Norheimsund vgs, Etne vgs. avdeling Tesdal og deler av Hjeltnes. Vidare er Ibsens gt. 118 overdratt til Helse Bergen. Sala av Lønborg vgs og Etne vgs avd. Tesdal gjekk monaleg over takst, mens bygget i Norheimsund og Ibsens gate 118, gjekk under.

Det pågår prosessar knytt til sal ved Hjeltnes, Garnesstølen og Tunesvegen. Salet av eigedomen på Melkeplassen ser ut til å ta noko tid.

Oppsummering investeringar

Fylkesrådmannen har ikkje forslag til budsjettendringar i investeringsbudsjettet for 2018 etter 1. tertial. Fylkesrådmannen vil kome attende til eventuelle justeringar av investeringane ved rapportering etter 2. tertial. Då er ein komen lengre i dei ulike prosjekta og har sikrare haldepunkt for korleis ein vil kome ut i 2018. Så langt er det samla ikkje meldt om vesentlege avvik innanfor dei ulike sektorane.

Drift

Politiske organ Økonomi og organisasjon

Så langt kjenner ein ikkje til nemnande avvik på desse områda.

Fylkesrådmannen arbeider med fordeling av innsparingssummen på 15 mill. kr knytt til administrativ effektivisering. Innsparingssummen er førebels innarbeidd på ein samlekonto, men ein kartlegg moglege måtar for inndecking av effektiviseringskravet. Fylkesrådmannen kjem nærare attende til dette i rapporten etter 2. tertial.

Lønsavsetjing/ pensjonskostnader

Det er oppnådd semje i dei sentrale lønsforhandlingane for kommunesektoren. Oppgjeret har ei ramme på 2,8 %. For fylkeskommunane har KS rekna årslønsveksten til 2,9 %. På lønsavsetjingskontoen er det budsjettet med ein lønsvekst på 3 %. Dette tilseier ei innsparing på om lag 3 mill. kr.

KLP har i april lagt fram ny prognose for pensjonskostnadene i 2018. Den nye prognosen er nær 4 mill. kr lågare enn den som kom i september 2017, og som budsjettet byggjer på.

Til saman tilseier dette innsparingar på om lag 7 mill. kr.

Opplæring

Prognosen for opplæringssektoren samla er ei budsjettoverskriding på 5 mill. kr.

For skulebudsjetta samla ser det ut til å gå mot budsjettoverskriding på 17 mill. kr. Om lag 4 mill. kr av meirforbruket vert dekkja ved overføringar frå driftsfond ved skulane. Samla sett er difor prognosen for dei vidaregåande skulane om lag 13 mill. kr i meirforbruk. Det er ulike årsaker på kvar skule til dette budsjettavviket.

Utover budsjettoverskridinga på skulane er det prognose om 8 mill. kr i mindreforbruk på andre postar i opplæringsbudsjettet. Mellom anna gjeld det avvik i høve til ikkje disponerte pensjonsutgifter og gjesteelevar.

Fylkesrådmannen følger kostnadsutviklinga innan opplæringssektoren med stor merksemd. Avdelinga er særskild viktig for totaløkonomien, og det er avgjerande å ha kontroll med kostnadsutviklinga i opplæringssektoren. For å sikre framleis positiv utvikling er det viktig å halda fram med eit sterkt økonomifokus, og gjere nye tiltak i sektoren.

Tannhelsetenesta

Eit sterkare fokus på økonomi og oppseiing av lønnsavtalar (bonus- og provisjonsavtalar) har redusert kostnadsnivået innan tannhelse. Samstundes har inntektene frå betalande pasientar vorte reduserte ved

nokre klinikkar. Kostnadsreduksjonen er førebels større enn inntektsnedgangen, og dette gjer at tannhelsesektoren etter fire månadar melder ein prognose om balanse ved utgangen av året. Status er at klinikkane stort sett held budsjetta sine eller ligg nært balanse ved fyrste tertial. Sett vekk frå TkVest/Hordaland er distrikta samla i balanse. TkVest/Hordaland har framleis eit mindre negativt budsjettavvik, men situasjonen er likevel betre enn på same tid i fjor.

Fylkesrådmannen er nøgd med at tannhelse melder betre prognose i byrjinga av 2018 enn det som har vore tilfelle dei siste åra. Det er likevel viktig å vidareføre tiltaka som er gjort, og ha merksemd retta mot reduksjonen i pasientinntektene. Dersom ein ser stor inntektsreduksjon fordi produksjon og lønsemd går ned, kan det verte naudsynt med ytterlegare tiltak på kostnadssida.

Regional utvikling

Regionalavdelinga rapporterer om prognose i samsvar med budsjettet som det mest sannsynlege resultat for 2018.

Konsesjonskraftinntekter

Prognosen for 2018 er eit negativt budsjettavvik på 12 mill. kr. Fylkesrådmannen går nedanfor nærare inn på ordninga med konsesjonskraft og bakgrunnen for sikring av deler av kraftvolumet.

Kraftvolum

Hordaland fylkeskommune har i 2018 tilgang til om lag 402 GWh konsesjonskraft frå ulike kraftselskap i Hordaland. Krafta vert levert til sjølvkost og seld på kraftmarknaden.

Kraftpris

Fylkeskommunen har gjennomført anbudsrunder på forvaltning av konsesjonskrafta og har profesjonell bistand i arbeidet med sal av konsesjonskrafta. Det er utarbeidd instruks for forvaltning i samarbeid med rådgjevar.

Fylkeskommunen sit att med differansen mellom konsesjonskraftprisen og salsprisen ein får i marknaden. Salsprisen vert påverka av mellom anna følgjande tilhøve:

- Pris på alternative energikjelder (kol, gass, olje)
- CO2 pris
- Magasinfylling
- Vertrend
- Overføring av kraft via kablar til utlandet
- Aktivitet i industrien
- Kjernekraftavvikling
- Etterspørsel etter elektrisk energi
- Produksjon av elektrisk energi

Strategi for sal

Fylkestingssak 6/04 «Forvaltning av konsesjonskraft» legg grunnlaget for strategien for sal av konsesjonskraft. I saka vert det lagt vekt på å redusere risikoen ved sal gjennom systematisk prissikring framfor full eksponering i spotmarknaden. I sikringsstrategien la ein vekt på prisforventing, sikringsgrad og absolutt prisenivå. Fylkesrådmannen har lagt føringane i fylkestingssaka til grunn for arbeidet med konsesjonskrafta.

Fylkeskommunen har målsetjing om å fordele 60 % av salet over ein sikringshorisont på tre år i terminmarknaden. Gjennomsnittsprisen for leveringsåret dei siste tre åra vil vere verdien på denne delen av porteføljen.

Restvolumet på 40 % som ikkje er sikra i terminmarknaden vert levert i spot- marknaden. Denne delen av porteføljen vert selt til den daglege marknadsprisen gjennom leveringsåret. Strategien for sal av krafta vert vurdert fortløpande. På bakgrunn av at ein legg til grunn stigande kraftprisar fram i tid er den del av krafta som vert prissikra før leveringsåret redusert frå 85 til 60 %.

Alle kraftkontraktar vert omsett i Euro. HFK gjer desse fortløpande om til NOK slik at det ikkje ligg føre risiko knytt til utviklinga på valutamarknaden.

Det vert ikkje gjort finansielle sikringar som overstig det fysiske kraftvolumet som HFK får tilgang på.

Samferdsel

Fylkesvegvedlikehald

Statens vegvesen har meldt inn ein årsprognose som tilseier eit meirforbruk på 34 mill. kr. Meirforbruket heng saman med den strenge vinteren; med mange snøfallsdagar som har generert mykje brøyting og strøing. Inngåtte kontraktar er basert på erfaringstall frå normalår. Kor stor skade den strenge vinteren har gjort på vegkroppen og sideterreng vil kome til syne etter kvart.

Det har i tillegg gått stein- og jordras som vil krevje ressursar som ikkje er omfatta av det som ligg inne i driftskontraktane. Reduksjonar av vegvedlikehaldet resten av året må sjåast opp mot trafikktryggleik, og i verste fall kan meirforbruket verte ein del større enn noverande prognose. Fylkesrådmannen vil ha stor merksemd framover på prognosane som kjem frå regionvegsjefen. Dette for at det negative budsjettavviket skal verte minst mogleg, og kjent i god tid før rekneskapen skal gjerast opp.

Kollektivtransport

Skyss melder om prognose lik balanse i drifta ved utgangen av året. Det er gode tal både i høve til utvikling i passasjertalet og inntekter, og dette har auka samanlikna med 2017. Likevel er det å merka seg at inntektene ligg noko under budsjettet nivå. Eit moment som har aukande fokus er tiltak mot reisande som ikkje betalar/inntektsikring. Dette er grunna i at delen av reisande som ikkje betalar er på eit nivå som gjev eit stort inntektstap for fylkeskommunen på årsbasis.

Tidleg i året er det framleis mange moment med grad av økonomisk uvisse. Desse kan endre årsprognosen for 2018 når ein kjem til 2. tertial. Av større usikre moment som Skyss har fokus på kan nemnast; effekt av innføringa av nye takstsoner frå 1. august, verknaden på kostnadar grunna endring i oljepris, kostnadar knytt til skuleskyss og krav om kompensasjon frå ferjeoperatørarar grunna usemje om kontraktane. Ved rapporteringa pr. 2. tertial vil desse momenta vere meir avklart.

Totalt samferdselsektoren

Med negativt avvik for fylkesvegvedlikehald på 34 mill. kr og balanse meldt for kollektivtransporten, vert prognosen pr. 1. tertial for samferdselsområdet eit negativt avvik på 34 mill. kr samanlikna med budsjett.

Kultur og idrett

Kultur og idrettsavdelinga rapporterer om prognose som er i samsvar med budsjett. Kultur- og idrettsavdelinga har store delar av utgiftene knytt til løyvingar som er tildelt sektoren og inntektene er relativt stabile. Det er difor også i år relativt liten usikkerheit knytt til prognosen for kultur og idrett, sjølv om avdelinga melder om noko usikkerheit knytt til inntekter for arkeologisk registrering.

Eigedom

Årsprognosen for 2018 syner mindreforbruk på 4 mill. kr. i høve til budsjett. Det positive avviket skuldast optimalisering av reinhaldsressursar, lågare forsikringskostnader og mindre vedlikehaldskostnader ved Fylkeshuset. Sjølv om det er positive og negative risikofaktorar i tertialrapporten for eigedomsavdelinga, er det venta at den gode drifta skal gi enda betre prognose seinare i 2018.

Skatt og rammetilskot

Det er to tilhøve som er avgjerande for korleis resultatet på skatteområdet vert for Hordaland fylkeskommune. Det fyrste er om skatteoverslaget som vert sett av departementet for 2018 slår til. Det andre er korleis det faktiske skattenivået til HFK er samanlikna med gjennomsnittet av alle fylkeskommunar.

Pr april er situasjonen at førebelse tal syner at skatteinngangen nærmast er identisk med budsjettert skatteoverslag. Det gjer at med same utvikling vidare gjennom året så vil det ikkje verte nemnande avvik på skattekapitlet; slik som ein har hatt dei siste åra.

I revidert nasjonalbudsjett for 2018 er overslaget for dei samla skatteinntektene for fylkeskommunane sett ned med 110 mill. kr. Om det skulle slå til vil det seie at Hordaland fylkeskommune vil få om lag 10 mill. kr. lågare skatteinngang. Det er framleis stor uvisse knytt til skatteoverslaget ettersom det også er mange økonomiske signal for 2018 som kan gje positive utslag. Fylkesrådmannen vil følgje opp det endra skatteoverslaget frå sentralt hald, og det gjer at prognosen på skattekapitlet vert 10 mill. kr i negativt budsjettavvik.

Renter og avdrag

Det har vore ein viss auke i marknadsrentene i 1. tertial, men dette ligg godt innanfor det ein har rekna med i budsjettet på utgiftssida. I revidert nasjonalbudsjett varslar regjeringa at satsen for rentekompensasjon innanfor opplærings- og samferdselssektoren vert sett opp frå 1 % til 1,5 %. Dette vil gje ei meirinntekt for Hordaland fylkeskommune på om lag 9,5 mill. kr. Etter dette er det utsikter til at netto renter vil vise ei innsparing på opp mot 10 mill. kr.

Oppsummering

Under er oversyn over prognosen for dei ulike områda oppsummert:

	mill. kr
Politiske organ, økonomi og admin.	0
Pensjon/ lønsavsetjing	7
Opplæring	- 5
Tannhelse	0
Regional utvikling	0
Kraftinntekter	- 12
Samferdsel	- 34
Kultur og idrett	0
Eigedom	4
Skatt og rammetilskot	-10
Renter og avdrag	10
TOTAL	- 40

Tertialrapporten etter 1. tertial 2018 viser prognose om eit negativt budsjettavvik på 40 mill. kr. ved utgangen av året. Som oversikta syner er dei største overskridingane som medverkar til den negative prognosen under budsjettområda samferdsel, kraftinntekter og skatt. Opplæring har også negativ prognose, men den er liten utifrå storleiken på sektoren sitt budsjett.

Risikovurdering

Fylkesrådmannen har gjennomgangar av den økonomiske stoda med kvar avdelingsdirektør kvartalsvis. Her rapporterer avdelingane om den økonomiske situasjonen, og tek opp moment som har risiko for budsjettavvik.

Fylkesrådmannen vurderer at det er størst risiko for budsjettavvik innan følgjande område; driftskostnader på fylkesvegane, dei økonomiske resultatata for skulane og kollektivtrafikkinntektene. Økonomien innanfor desse tre områda er så stor at det ikkje skal store prosentvis avvik til før det er snakk om store summar. Kraftinntekter og skatteinngang er og område som pr. 1. tertial har blinka seg ut som område som har risiko for avvik, og som ein må følgja med særskilt merksemd.

Tannhelsesektoren er ein sektor med eit relativt sett lite nettobudsjett samanlikna med opplæring og samferdsel. Likevel har sektoren gjennom fleire år hatt store budsjettavvik. Sektoren melder for fyrste gang på lenge balanse som prognose ved slutten av året. Likevel vil fylkesrådmannen ha fokus på tannhelse gjennom 2018. Resultatet av forhandlingane om ein ny lønsavtale etter at incentivavtalane vart sagt opp, vil også kunne spele inn på årsresultatet.

Innanfor avdelingane regional utvikling, kultur- og idrett og økonomi- og organisasjon er det lite sannsynleg med avvik i negativ retning, og desse har i tillegg mindre økonomiske konsekvensar.

Etter 1. tertial er prognosen for opplæringssektoren ei budsjettoverskriding på 5 mill. kr. Prognosen på same tid i fjor var eit negativt avvik på 26 mill. kr. Utover risiko for overskridingar på einskilde skular, så melder fylkesdirektør for opplæring at det er størst risiko for negative bidrag til sektoren sitt resultat når det gjeld fylkessamanslåingskostnader, gjesteelevar og fagopplæringsområdet.

For samferdselsektoren er det eit stort negativt moment tidleg på året; fylkesvegvedlikehaldet. Her er det alt meldt eit overforbruk på 34 mill. kr som ikkje er mogleg å ta inn. Dette vert skissert som eit best mogleg utfall, og det er reell risiko for at meirforbruket vert heilt opp mot 50- 60 mill. kr i verste fall. Det som er positivt er at ei eventuell stor overskriding vert kjend tidleg på året; i motsetning til i 2017 då overskridinga kom som ei overrasking seint på året. Fylkesrådmannen vil følgja opp utviklinga på dette området, og vurderer tiltak. Innan kollektivtransporten kan det vere aktuelt å følgje opp momentet som går på inntektssikring. Grunnen til det er at delen av reisande som ikkje betalar er på eit nivå som gjev fylkeskommunen eit stort inntektstap på årsbasis.

Med høg lånegjeld er rentekapitlet viktig å ha kontroll over. Som tidligare år har HFK god kontroll på dette området, og det er så langt liten risiko for overskridingar og høgare rentekostnader enn det ein har rekna med i budsjettet. Sjølv med signal om rentehevingar i løpet av året, så er risikoen for overskridingar liten; m.a. gjennom fastrenteavtalar som dempar konsekvensen av renteendringar.

Budsjettmål og målepunkt

I samband med budsjettarbeidet for 2018 tok fylkesrådmannen inn avdelingsvise budsjettmål som ein skal følgje opp gjennom tertialrapporteringa til fylkestinget. Fylkesrådmannen er meir nøgd med innrettinga av rapporteringa no; då denne i større grad enn før tek omsyn til at avdelingane er ulike, både i storleik og innhald. Avdelingane har og ulikt fokus når det gjeld drift og tenesteyting opp mot strategi- og planleggingsarbeid.

Det nye økonomisystemet gjer at ein kan vidareutvikla rapporteringa på fleire felt, og dermed fange opp ein større del av den fylkeskommunale verksemda. Innføringa av det nye økonomisystemet har vore vellukka, og rapporteringa frå avdelingsdirektørane til fylkesrådmannen gjennom systemet har vist at ein har mykje å vinna etter kvart som ein utnyttar systemet.

Som vedlegg til tertialrapporten er detaljerte tabellar med status for korleis avdelingane ligg an i høve til måloppnåing i 2018. Dersom ein går gjennom statusen, så syner rapportane frå avdelingane at ein er godt i gang med dei fleste tiltaka og at ein vil kome i mål med dei fleste av tiltaka som vart sette i budsjettet.

Økonomistyring

Det nye økonomisystemet Visma har vorte teke i bruk i den kvartalsvise rapporteringa frå avdelingsdirektørane til fylkesrådmannen. Dette inneber at kvar eining må rapportere status for kvartalet og ein årsprognose i Visma til fylkesrådmannen. Dette gjev fylkesrådmannen informasjon, og gjer det mogeleg å følgje budsjettstyringa tettare. Frå mai 2018 vert Visma ytterligare utvida ved at fylkeskommunen tek i bruk eit BI-system (business intelligence) som er eit hjelpeverktøy for leiarar på økonomiområdet. Omlag 150 leiarar i fylkeskommunen vil få tilgang til BI-systemet der dei vil få oversikt over viktige nøkkeltal på ein enkel måte. Etter planen skal dette kan skje hausten 2018.

Fylkesrådmannen er nøgd med det økonomiske rapporteringsarbeidet ved einingane, mellom anna ved skulane, og vonar at innføringa av eit BI-system som enkelt syner naudsynte økonomital vil gje enda betre økonomisk styring og kontroll.

Tabell

Under er ein meir detaljert oppstilling med både rekneskapstal og prognosetal. Den syner eit prognostisert negativt avvik på 40 mill. kr samanlikna med budsjett for 2018. Tabellen viser også forbruk i % så langt i 2018. Til samanlikning er forbruket pr 1. tertial 2017 teke med.

	Rekneskap apr. 2018	Årsbudsjett	Forbruk i % av årsbud	Prognose budsj.avvik	Rekneskap apr. 2017
Politisk, kontroll, fylkesrådm.					
Kostnader:	26 545	61 688	43,0 %		29 111
Inntekter:	-1 903	-3 038	62,6 %		-1 542
Netto	24 642	58 650	42,0 %	0	27 569
Eigedom					
Kostnader:	118 525	323 295	36,7 %		97 712
Inntekter:	-35 415	-46 795	75,7 %		-21 101
Netto	83 109	276 500	30,1 %	4 000	76 612
Økonomi- og organisasjonsavd.					
Kostnader:	69 817	198 812	35,1 %		60 169
Inntekter:	-5 654	-12 850	44,0 %		-5 056
Netto	64 163	185 962	34,5 %	0	55 112
Regional utvikling					
Kostnader:	52 512	204 725	25,7 %		111 135
Inntekter:	-36 127	-104 945	34,4 %		-26 158
Netto	16 385	99 780	16,4 %	0	84 977
Samferdsel					
Kostnader:	1 109 427	3 322 135	33,4 %		905 506
Inntekter:	-428 015	-1 346 820	31,8 %		-376 737
Netto	681 412	1 975 315	34,5 %	- 34 000	528 769

Kultur og idrett					
Kostnader:	98 761	398 975	24,8 %		140 220
Inntekter:	-27 256	-185 404	14,7 %		-15 443
Netto	71 505	213 571	33,5 %	0	124 777
Tannhelse					
Kostnader:	119 173	294 326	40,5 %		121 932
Inntekter:	-34 134	-85 790	39,8 %		-34 396
Netto	85 039	208 536	40,8 %	0	87 535
Opplæring					
Kostnader:	932 527	2 981 517	31,3 %		974 692
Inntekter:	-198 747	-379 276	52,4 %		-111 837
Netto	733 780	2 602 241	28,2 %	- 5 000	862 854
Skatt og rammetilskot					
Inntekter:	-2 225 331	-6 477 415	34,4 %		-2 201 295
Netto	-2 225 331	-6 477 415	34,4 %	- 10 000	-2 201 295
Renter og avdrag					
Kostnader:	352 202	809 400	43,5 %		41 998
Inntekter:	-42	-31 900	0,1 %		-10 912
Netto	352 160	777 500	45,3 %	10 000	31 086
Kraftinntekter					
Kostnader:	17 907	50 000	35,8 %		14 868
Inntekter:	-41 720	-126 500	33,0 %		-33 730
Netto	-23 813	-76 500	31,1 %	-12 000	-18 862
Andre postar					
Kostnader:	12 082	162 590	7,4 %		16 520
Inntekter:	-90 847	-6 750	1345,9 %		-83 741
Netto	-78 765	155 840	-50,5 %	7 000	-67 221
NETTO FYLKET TOTALT	-215 714	-20		- 40 000	-408 088

Vedlegg 1: Status for avdelingsvise resultatmål i budsjett 2018 pr. 1. tertial:

Under er tabellar for dei avdelingsvise budsjettmåla, og korleis ein ligg an i høve til å oppnå desse i 2018.

Opplæringsavdelinga

Mål	Tiltak	Resultatmål 2018	Status per første tertial (fargekode: grønt=gjennomført, gult=pågår/etter planen, rødt=risiko + kort kommentar)	Resultatmål 2021
1. Opplæringsavdelinga skal setje regional kompetanseutvikling på dagsorden og ruste innbyggjarane i Hordaland til å møte framtidige kompetansebehov	Tilby vaksne med rett til vgs framtidsretta vidaregåande opplæringstilbod	80% av deltakarane i vaskenopplæring gjennomfører.	Arbeid etter plan	80% av deltakarane i vaskenopplæring gjennomfører.
2. Opplæringsavdelinga skal utvikle og sikre utdanningstilbod som er kjenneteikna av heilskap, kvalitet, teneleg organisering og som svarar på behova i arbeids- og næringsliv.	Sikre at utdanningstilboda samsvarer med behova i næringslivet.	50% av elevar vel yrkesfag.	For skuleåret 17/18 er det 57% av vg1-elevane som går på yrkesfag.	Auke andel elevar som vel yrkesfag med 5%.
		Redusere overkapasitet i elevplassar ihht. vedtak i skulebruksplanen.		Auke andel elevar som får læreplanar.
	Gjennomføre tiltak i SBP som sikrer teneleg organisering.			Redusere overkapasitet elevplassar ihht. vedtak i skulebruksplanen.
3. Opplæringsavdelinga skal bidra til at elevane og lærlingane utviklar kunnskap, dugleik og haldningar som gjer at dei kan meistre liva sine og delta i arbeid og felleskap i samfunnet.	Vi skal styrke skulane sin implementeringskompetanse ved å profesjonalisere arbeidet med å gjøre opplæringa relevant og yrkesretta.	Andel elevar som fullfører vgs (består vgs) normert tid. YF: 38,5% Studieforb. fag: 76,0%		Andel elevar som fullfører vgs (består vgs) normert tid: YF: 41,0% Studieforb. fag: 80,0%

	Vi skal arbeide systematisk for å sikre eit trygt og helsefremmjande skulemiljø.	Andel elevar som fullfører vgs (består vgs) 5 år etter oppstart. Yrkesfag: 59 % Studieføreb.fag: 87 %	Arbeid etter plan	Andel elevar som fullfører vgs (består vgs) 5 år etter oppstart. Yrkesfag: 62 % Studieføreb.fag: 90 %
		Andel elevar som sluttar i vgs: Yrkesfag 7,0 % Studieføreb.fag 4,0 %		Andel elevar som sluttar i vgs: Yrkesfag 5,5% Studieføreb.fag 3,0%
		Elevar utan vurderingsgrunnlag (IV): IV-i minst eit fag. Yrkesfag: 4,5% Studieføreb.fag: 2,5 %		Elevar utan vurderingsgrunnlag (IV): IV-i minst eit fag. Yrkesfag: 3,0% Studieføreb.fag: 0,5 %
		Herav IV i kun eit fag: Yrkesfag: 1,5% Studieføreb.fag: 1,0%		Herav IV i kun eit fag: Yrkesfag: 1,0% Studieføreb.fag: 0,5%
		Halde fråværstala låge: (median-verdiar): Yrkesfag: 3 dagar, 6 timar Studieføreb.fag: 3 dagar, 9 timar		Halde fråværstala låge: (median-verdiar): Yrkesfag: 3 dagar, 6 timar Studieføreb.fag: 3 dagar, 9 timar.

Samferdselsavdelinga

Mål	Tiltak	Resultatmål 2018	Status per første tertial (fargekode: grønt=gjennomført, gult=pågår/etter planen, rødt=risiko + kort kommentar)	Resultatmål 2021
1. Samferdsel skal fremje regionale interesser i dialog med kommunane og andre viktige aktørar innan samferdselsområdet.	Arbeide for å auke statlege løyvingar til å dekkje etterslepet på fylkesvegnettet	Førebuande NTP arbeid, KS	M.a. delteke på høyring i Stortinget.	Fått innarbeidd eigen post i NTP for å ta att vedlikehaldsetterslepet.

	Arbeide for å auke dei statlege løyvingane til rassikring og oppgradering av tunnellar på fylkesvegane som følgje av tunnelsikkerheitsfor- skrifta.	Førebuande NTP arbeid, KS.	<p>Det er lagt inn meir rassikringsmidlar i dei to neste 4-års periodane i NTP.</p> <p>Ser ut til at staten kuttar ut tilskota til fylkeskommunane til tunneloppgradering.</p>	Fått auka løyvingar i høve til 2018.
	Arbeide for betre grunnfinansiering for kollektivtransporten.	Sikre driftsmiddel i miljøløftet	Det vert lagt til grunn at auka beløningsmidlar til kollektivtrafikken i Bergen vert tema ved reforhandling av avtalen,.	Sikre driftsmiddel til ferje som ikkje går ut over øvrig kollektivtrafikk
2. Samferdsel skal medverke til å sikre mobilitetsbehovet ved å vidareutvikle og forvalte eit føreseieleg, sikkert, miljøvenleg og framtidsretta transport-system.	Prioritere utbygging av gang- og sykkelvegnett rundt viktige målpunkt for barn og unge, samt eit samanhengande sykkelvegnett rundt regionale knutepunkt	6 km ny g/s veg	Så langt i år 2,81 km	6 km ny g/s veg
	Vidareføre arbeidet med trafikksikre kommunar	2 godkjente kommunar	Sund kommune er godkjent i år	2 godkjente kommunar

3. Samferdsel skal forvalte og utvikle fylkesvegnettet med vekt på stan- dardheving og klimatilpassa drift og vedlikehald	Ny kontrakt med miljøløysing for båtsambanda Kleppestø–Bergen og Knarvik–Frekhaug–Bergen.	Førebuande arbeid med ny kontrakt.	Planlegging er i rute, men finansiering er ikkje på plass.	Iverksetje ny kontrakt med miljøvenleg snøggått på sambanda.
	Stille miljøkrav til teknologi og drivstoff i nye bussanbod	Førebuande arbeid med ny kontrakt.	Planlegging er i rute i tråd med temaplan for låg- og nullutslepp, men finansiering til slike tiltak i anbod for Bergen sør, nord og sentrum manglar.	
	Prioritere vedlikehald og utbetring framfor nybygging	80 km dekkeleggjing	Løyvinga for 2018 vil dekke om lag 60 km.	100 km dekkeleggjing
	Etablere ein planreservere for prioriterte prosjekt	Fylgja opp handlingspro- grammet i RTP	Er under arbeid.	Tilstrekkeleg planreserve for rassikring og øvrig oppgradering er etablert
4.Samferdsel skal arbeide for at veksten i persontrafikk i bergensområdet skal skje ved hjelp av gange, sykkel og kollektivtrafikk	Utvikle og styrke kollektivtilbodet for fleire reisande	3,5% vekst i talet på påstigande	Prognose for 2018: +3,3% (per 1. kvartal justert for påske)	

			Ingen større tiltak for styrking av kollektivtilbodet planlagt i 2018.	
			Prognose for passasjervekst noko under resultatmålet.	
	Følgje opp strategi for innfartspar- kering for bil og sykkel	3485 bilplassar	Målet for 2018 er oppfylt.	4170 bilplassar

Tannhelseavdelinga

Mål	Tiltak	Resultatmål 2018	Status per første tertial (fargekode: grønt=gjennomført, gult=pågår/etter planen, rødt=risiko + kort kommentar)	Resultatmål 2021
1. Tannhelsetenesta skal sikre likeverdige tilbod til alle innbyggjarar i Hordaland	I 2018 startar arbeidet å samordna drifta av tannhelsetenesta i Sogn & Fjordane og Hordaland	Betre måltal for tannhelsa på nøkkelårskull (3-, 5-, 12-, 15- og 18-åringar). Betre måltal for dekningsgrad i dei lovpålagte gruppene (tal personar som tar imot tilbodet). Sjå tabell under for nærare informasjon.	Arbeidet pågår i samsvar med plan	Betre måltal for tannhelsa på nøkkelårskull (3-, 5-, 12-, 15- og 18-åringar)

	Faglege og administrative rutinar og samordning av drift Revidere samarbeidsavtalar med alle kommunar i Hordaland			Betre måltal for dekningsgrad i dei lovpålagte gruppene (tal personar som tar imot tilbodet)
2. Tannhelsetenesta skal sikre gode fagmiljø på moderne tannklinikkar	Gjennomføra den vedtekne klinikkstrukturplanen Utarbeide ein opplærings- og kompetanseplan for tannhelsetenesta	Starte arbeidet med ny tannklinik i Indre Arna. Opplæring/ kurs for tilsette vert i større grad halden av eigne. sspesialister. til detaljerte resultatmål som		Oppretthalde framdrifta i den vedtekne klinikkplanen.
3. Tannhelsetenesta skal gje eit godt spesialisttilbod og vere pådrivar for forskning i tannhelsetenesta	Arbeide for å få tilsett oral kirurg Utarbeide forskningsstrategi for TkVest/Hordaland	Rekruttere og stabilisere spesialistbemanning Ei doktorgradsavhandling kvart år	Arbeidet pågår i samsvar med plan	Innflytting i nye areal – Hel- secampus Årstadvollen Ei doktorgradsavhandling kvart år.
4. Tannhelsetenesta skal ha fokus på førebyggjande arbeid og på den måten bidra til betre folkehelse	Tannhelsetenesta skal bli «gode på tall» - dvs utveks-le tann- helsedata på grunnkrets til alle kommunar/bydelar	SSignere reviderte samarbeids-avtalar med alle kommunar i Hordaland.	Arbeidet pågår i samsvar med plan	SSamarbeidet med kommune- helsetenesta er så godt at ingen kommunar søker om å få overta DOT i sin commune.

Regionalavdelinga

Mål	Tiltak	Resultatmål 2018	Status per første tertial (fargekode: grønt=gjennomført, gult=pågår/etter planen, rødt=risiko + kort kommentar)	Resultatmål 2021
-----	--------	------------------	---	------------------

	Styrke samordning av offentleg verksemd i regionsenter	Samarbeidsprosjekt med tilskot frå HFK mellom anna HNH/partnarskap i fire regionsenter	Tilskot til prosjekt i 7 regionsenter	Samarbeidsprosjekt med tilskot frå HFK mellom anna HNH/partnarskapsmidlar i alle regionsenter
		Folketalsvekst i 6 regionsenter	Folketalsvekst i 6 regionsenter frå 31.12.2016 til 31.12.2017	Folketalsvekst i alle regionsenter
	Samarbeide med kommunane om gjennomføring av Regional areal- og transportplan for bergensområdet	Etablere avtalar om byvekst i kommunane i bergensområdet	Førebuingar i gang til forhandlingar til hausten.	Gjennomføre tiltak i alle regionsenterkommunane rundt Bergen i samsvar med regional plan.
1. Regionalavdelinga skal medverke til ei heilskapleg og berekraftig utvikling og ressursforvaltning gjennom handlingsretta planer.	Kvalifisere for største tilskotssum i den nasjonale satsinga «Program for folkehelse i kommunane»	Kvalifisere for 10 millionar kr og skape gode prosjekt for kommunane	Søkt og fått tilsegn om 6 mill årleg over 6 år	Samla tilskotssum etter fire år: 40 millionar kr som vort vidarefordelt til samarbeidskommunar
	Auka bistand til kommunane sitt klimaarbeid gjennom ny tilskotsordning	Ny tilskotsordning for klimaarbeid i kommunane. Minst to samlingar for kommunane om kommunalt klimaarbeid.	Søknadutlysing er ute med frist 1.juni. Første samling arrangert	Fylkeskommunen har dedikerte kontaktpersonar i alle kommunane i fylket. Kommunane i fylket leverer mange gode søknadar til nasjonale tilskotsordningar og er deltakarar i nyskapande prosjekt på klimafeltet.
	Fordele tilskot til normal- og hurtiglading og etablere to hydrogenfyllestasjonar	Hordaland skal ha hurtigladestasjonar i alle kommunar i fylket med unntak av Fedje. 1 hurtigladar pr 100 elbil i fylket. Minst 11 % av personbilparken skal være elektrisk pr 31.12.18.	10 % andel elektrisk passerast nå, i rute til over 11 %. Førebur ny hurtigladeutlysing innan juni.	Hordaland skal ha landets høgaste tal hurtigladestasjonar og vere verdensleiande region for overgang til nullutslippkøyretøy. 1 hurtigladar pr 100 elbil i fylket. Minst 25 % av bilparken elektrisk.
	Følgje opp at sektormyndigheitar og kommunar utførar tiltaka i det regionale Tiltaksprogrammet for vassregion Hordaland.	Reinare vatn og god økologisk status i vassførekomstande	Ulike sektormynde jobbar med vassforvaltingsplanen	At vassførekomstandane med moderat og dårleg økologisk status når minst god status med unntak av vassførekomstandane som har fått utsett frist.
	Sikre nok og rett areal til havbruk i kommuneplanar i samsvar med fylkeskommunen sitt ansvar etter akvakulturlova og regionale planar.	Nok og rett areal til havbruk i nye kommuneplanar for sjøareal i samsvar med fylkeskommunen sitt ansvar etter akvakulturlova og regionale planar	Leverer innspel/innstillingar til kommuneplanar	Nok og rett areal til havbruk i alle kommuneplanar for sjøareal i samsvar med fylkeskommunen sitt ansvar etter akvakulturlova og regionale planar
	Styrke samarbeidet basert på dei nye partnarskapsavtalane med næringsutviklingsaktørane.		Nye partnarskapsavtaler inngått med dei fleste aktørane i tråd med fylkestinget sitt budsjettvedtak. Nokre avtaler gjenstår framleis, mellom anna med klyngene.	
Pilotprosjekt for betre koordinering av statlege og regionale verkemiddel i nytt Vestland		Avventar behandling ekspertutvalet. Sogn & Fjordane held kontakten med KMD	Tal aktørar som har sett i gang aktivitetar innan omstilling og innovasjon med støtte frå Regionalavdelinga: 150	

		Tal aktørar som har sett i gang aktivitetar innan omstilling og entrepre- nørskap og innovasjon med støtte frå Regionalavdelinga: 50	RFF: 7 bedrifter/kommunar HNH: 8 aktørar innan entreprenørskap og innovasjon og ein aktør innan omstilling. Mange søknader ligg til handsaming og nye kjem inn.	Vekst i talet på arbeidsplassar i privat sektor på 5 % samanlikna med 2016
	Sikre utbygging av kjernenett/mørk fiber i Hordaland gjennom ny nasjonal støtteordning		Midlane blir utlyst senere i år, vi har arbeidet frem minst en konkret søknad som sendes inn.	
		Vekst i talet på arbeidsplassar i privat sektor på 2 % samanlikna med 2016	0,5 % vekst i tal arbeidsplassar i privat sektor frå 4. kvartal 2016 til 4. kvartal 2017	
	Øymerke prosjektmidlar til grøn konkurransekraft			Eit sterkt Vestland fylke med monaleg større forvaltingsoppgåver innan nærings- og samfunnsutvikling
	Omstillingsutvalet vil prioritere å styrke næringslivet sin grøne/bærekraftige konkurransekraft		1,5 mill kr er avsett til grøn konkurransekraft i HNH 2018-2019. Særskilt utlysing før sommaren.	
			I gjeldande Omstillingsstrategi, som er styrande for verkemiddelbruken, er dette særskilt prioritert.	
	Vidareføre Invest in Bergen.	Minst tre nye etableringar i Hordaland i perioden med bistand frå Invest in Bergen	Tre etableringar per første tertial, ihhv Bergen, Vaksdal og Gulen	Utvide Etablerarsenteret og Invest in Bergen til å omfatte alle kommunane i Hordaland. Minst ei ny statleg etablering
				Minst 12 nye bedriftetableringar i perioden, herunder eitt datasenter
3. Regionalavdelinga skal, internt i HFK og ut mot kommunane i Hordaland, bidra til god kunnskaps- og kompetanseutvikling som over tid skal tene heile Hordalandssamfunnet			Per 30.04.18:	Totalt fem karrieresenter i fylket – to
	Etablere tre karrieresenter i Hordaland	480 unike brukarar av rettleiingsteneste 1100 karrieresamtalar	236 unike brukarar 429 karrieresamtalar	Nye etablert

				800 unike brukarar av rettleiingsteneste 1800 karrieresamtalar
	Gjennomføre ein Smart spesialiseringsanalyse		Ein smart spesialiseringsanalyse er under utarbeiding av Mohn-senteret/IRIS. Skal leverast i august.	Verdiskaping og sysselsetting i definerte vekstnæringar
	Planlegge og søke finansiering for Interreg-prosjektet RIGHT.	Godkjent prosjektsøknad	Søknad godkjent fase 1. Frist fase 2 juni 2018.	
	Iverksetje MobiForsk i Hordaland.	30 nye bedrifter som satsar på forskingsbasert innovasjon	God fremdrift i arbeidet. Kan talfeste i slutten av mai.	60 nye bedrifter som satsar på forskingsbasert innovasjon.
	Etablere eit partnerskap og modell for kompetanseutvikling i Hordaland	Identifisere bransjar med kompetansegap	Samarbeidsmodell for kompetanseutvikling er under etablering.	Auke tal bransjar som har fått betre samsvar mellom tilbod og etterspurnad etter kompetanse og arbeidskraft
	Oppstart kunnskapsgrunnlag for regional plan areal, kultur- og naturressursar		Ikkje starta opp. Mogeleg utsett til 2019	

Kultur- og idrettsavdelinga

Mål	Tiltak	Resultatmål 2018	Status per første tertial (fargekode: grønt=gjennomført, gult=pågår/etter planen, rødt=risiko + kort kommentar)	Resultatmål 2021
1. Kultur- og idrettsavdelinga skal gjennom brei samfunnsdialog legge grunnlag for kultur	Setje i verk handlingsprogram (Regional kulturplan) og rapportere	Gjennomført årleg rutine for planlegging og rapportering	Gjennomført, men må harmoniserast med SFFK i samband med samanslåing	Rullert Handlingsprogram

som premiss for utviklinga av alle samfunns- område				
	Gjennomgå verkemiddel og oppgaveproduksjon	Identifisere alle aktuelle verkemiddel og oppgaver med behov for endring	Gjennomført, men må harmoniserast med SFFK i samband med samanslåing	All tilskotsforvaltning, oppgaveproduksjon, tiltak og prosjekt innretta for å understøtte planen
	Arrangere kultur- og idrettskonferanse	I samråd med kulturliv og kommunar i Hordaland	Ugår for 2018 grunna kapasitetsproblem	Etablert Vestlandskonferanse kultur
	Dialogmøte	Årlege dialogmøte etablert for heile kultur- og idrettssektoren	Dialogmøte med kommunane Felles koordinering i leiargruppa.	Held fram
	Kontroll og rapportering	Budsjett og rapporteringsmøte med tilskotsmottakarar – interne rutinar	Gjennomført	Rutine for faste møte med alle eksisterande og nye tiltak
2. Kultur-og idrettsavdelinga skal gjennom fagleg og økonomisk medverknad støtte opp under eit sterkt profesjonelt og frivillig kulturliv i Hordaland	Avklare lokale, regionale og nasjonale interesser, ansvar, oppgaver og verkemiddel.	Etablere strukturert og open prosess for avklaring av regionale interesser	Gjennomført	All verksemd innretta i samsvar med regionale interesser. Avslutta ansvarsoppgaver for stat og kommunar.
	Etablere effektive digitale løysingar på alle tilskotsordningar	Forbetra informasjon og funksjonalitet	Gjennomført	Etablert heildigital søknadsprosess inkl sakshandsaming (malar for skriving av tilskotssaker, brev, kontroll og rapportering)
		Gjennomgang av sakshandsamingsrutiner	Gjennomført	Redusert sakshandsamingstid

	Streng økonomisk prioritering, detaljert budsjettering og rapportering i verksemda	Målretta budsjettering i høve langsiktig økonomisk utvikling i HFK	Kontinuerleg og m.a. gjennom kvartalsrapportering	Budsjett i balanse
	Effektivisere administrasjon	Vidareføre effektivisering av verksemda. Etablere måltal	Vert arbeidd med i samband med samanslåing me SFFK	Effektiv administrasjon, jf måltal
	Etablere rettleiingsordning og kurs i skriving av politiske saker	Igangsetting (m økonomi- og organisasjonsavdelinga)	Innarbeidd i Kompetanseplan 2018-2019 for avdelinga	Auka tal på politiske saksframlegg, jf måltal
3. Kultur- og idrettsavdelinga skal vere ein samfunnsutviklar og arbeide for å sikre eit rikt, aktivt og mangfaldig kulturliv med tilgang og deltaking for alle.	Publisere Kulturstatistikk for Hordaland	Utvikle metode i samråd med kommunane og kultur- og idrettsaktørane	Sett av midlar i budsjett 2018, vert arbeidd med	Statistikk for Hordaland viktig kjelde til forståing og utvikling av kultur- og idrettsfeltet i heile fylket
	Auke bruk av digitale kommunikasjonsverktøy	Etablere tiltak og måltal	Auka bruk av Skype og videokoferanse, sær i samband med regionreformen	Jf måltal
	Tiltak for enkel, lett tilgjengeleg og god nettkommunikasjon	Redusert tal på møte og reiser (etablert måltal)	Auka bruk av Skype og videokoferanse, sær i samband med regionreformen	Reduserte kostnader
	Meir effektiv oppgåveløysing myndesutøving via digital kommunikasjon	Redusert sakshandsamingstid	Etablert rutinar for og malar for saksbehandling	Sakshandsamingstid i samsvar med forvaltingsloven

	Auke merksemd på god forvaltningsskikk	Etablert kurs/sertifikatordning	Innarbeidd i Kompetanseplan 2018-2019 for avdelinga	Forsvarleg handtering av alle henvendelsar
--	--	---------------------------------	---	--

Økonomi- og organisasjonsavdelinga

Mål	Tiltak	Status tiltak	Resultatmål 2018	Status per første tertial (fargekode: grønt=gjennomført, gult=pågår/etter planen, rødt=risiko + kort kommentar)	Resultatmål 2021
M1: Økonomi- og organisasjonsavdelinga skal vere ein aktiv samarbeids-partnar for fagavdelingane i Hordaland fylkeskommune ved å fremje internt samarbeid, søke heilskapelege løysingar og levere kunnskapsbaserte tenester basert på profesjonell og effektiv drift.			Alle seksjonar skal skåre over 4 i brukarundersøking	Brukarundersøking vert gjennomført i mai	Alle seksjonar skal skåre minst 4,4 i brukarundersøking
	Arbeid med regionreforma	I arbeid			
	Klargjere rolle/ansvar hos stabane	I arbeid			

	Etablere samarbeidsavtaler med alle fagavdelingane	Ikkje starta			
M2: Økonomi- og organisasjonsavdelinga skal sikre at Hordaland fylkes-kommune har ein sunn og berekraftig økonomi basert på tenlege styringsverktøy og god økonomiforståing i heile organisasjonen	Vidareutvikle budsjettprosess, bl.a. spesifisere hovudpostar, betre periodisering mv	OK	Minst 80% av alle leiarar skal ha gjennomført økonomikurs	Opplegg i arbeid, heng saman med innføring av BI-modul	Minst 95% av alle leiarar skal ha gjennomført økonomikurs
	Implementere BI-modul i økonomisystemet				
	Utarbeide økonomikurs for leiarar	Pilot implementert OK			
M3: Økonomi- og organisasjonsavdelinga skal leggje til rette for å rekruttere, utvikle og ta vare på den kompetansen som Hordaland fylkeskommune til ei kvar tid treng for å kunne utføre sitt samfunnsoppdrag.	Implementere ny HR-strategi med tilhøyrande aktivitetar	Koplast mot arbeidsgivar-strategi region OK	Auke del tilsette med svært høg jobbtrivsel til minst 33%	OK, resultat MU18: 39 %	Auke del tilsette med svært høg jobbtrivsel til minst 38%

	Styrke grunnopplæringa i HMS for leiarar		Auke del nærvær blant tilsette til minst 95%	Resultat per 1. kvartal: 96,24%	Auke del nærvær blant tilsette til minst 96%
M4: Økonomi- og organisasjonsavdelinga skal være ein pådrivar for å utvikle og modernisere Hordaland fylkeskommune gjennom effektive og framtidsetta fellessystem og arbeids-prosessar med særleg merksemd på kontinuerleg forbetring og gevinst-realisering.	Implementere ny IT-strategi med tilhøyrande aktivitetar	I arbeid	Realisere minst 2,5 mill. kr i gevinst nytt økonomisystem (akkumulert)	I prosess	Realisere minst 5 mill. kr i gevinst nytt økonomisystem (akkumulert)
	Effektivisere innkjøps-prosessar/fakturahandsaming	I arbeid			
M5: Økonomi- og organisasjonsavdelinga skal leggje til rette for og sikre bruk av effektive avtaler med profesjonelle leverandørar av varer og tenester på alle verksemdområda i Hordaland fylkeskommune.	Implementere ny innkjøpspolitikk med tilhøyrande aktivitetar	OK	Auke bruken av eHandel til minst 50% for varekjøp	Resultat per 1. kvartal: 68,8%	Auke bruken av eHandel til minst 75% for varekjøp
	Auke del kjøp innanfor avtalene i organisasjonen	I arbeid			

	Auke del kjøp innanfor avtale til minst 90%			Resultat per 1. kvartal: 74,8%	Auke del kjøp innanfor avtale til minst 95%
M 6: Økonomi- og organisasjonsavdelinga skal medverke til å styrke omdømet til Hordaland fylkeskommune og arbeide for god intern og ekstern informasjonsflyt gjennom målretta og verdibasert kommunikasjon.	Vidareutvikle internt kommunikasjonsarbeid	I arbeid	Snittskår for tilfredse brukarar av www.hordaland.no minst 3,8	OK, resultat 3.8	Snittskår for tilfredse brukarar av www.hordaland.no minst 4,0
	Styrke tilrettelegging for lokale og brukarorienterte forteljingar i relevante kanalar	I arbeid			
	Vidareutvikle innhald/funksjonalitet på www.hordaland.no	-			
		I arbeid			

Eigedomsavdelinga

Mål	Tiltak	Resultatmål 2018	Status per første tertial (fargekode: grønt=gjennomført, gult=pågår/etter planen, rødt=risiko + kort kommentar)	Resultatmål 2021
-----	--------	------------------	---	------------------

<p>1. Egedomsavdelinga skal utøve profesjonell forvaltning, drift, vedlikehald og utvikling som sikrar at heile egedomsmassen fyller lovpålagte krav, politiske vedtak og brukarbehov</p>	<p>Årlege brukarundersøkingar</p>	<p>Etablere basistal for brukar- tilfredsheit</p>	<p>arbeidet med etablering av basistall er godt i gang. Forventast å være klart i løpet av sommaren.</p>	<p>10% forbetring i brukar- tilfredsheit</p>
<p>2.Egedomsavdelinga skal sikre forsvarleg og strukturert forvaltning av egedommar som fylkeskommunen nyttar.</p>	<p>Etablere verktøy som sikrar ein samla oversikt over bygnings- massen</p>	<p>Etablering av system og verktøy</p>	<p>Arbeidet pågår i samsvar med plan</p>	<p>100% av bygningsmassen registrert</p>
	<p>Måle driftskostnader pr. m²</p>	<p>Etablere grunnlag for nøkkeltal/</p>	<p>Arbeidet pågår i samsvar med plan</p>	<p>Samla reduksjon på 5% målt</p>
<p>3.Egedomsavdelinga skal utøve forsvarleg og verdibasert drift og vedlikehald av egedoms-massen.</p>	<p>Kartleggje tilstandsgrad på</p>	<p>måltal</p>		<p>mot nullpunkt i 2018</p>
	<p>bygningmassen</p>	<p>Gjennomføre resterande kartlegging av bygningmassen og etablere eit samla mål for bygningstilstanden</p>		<p>Samla forbetring av tilstanden på 10% målt mot nullpunkt i 2018</p>
<p>4. Egedomsavdelinga skal utøve ei offensiv og målretta utvikling av egedomsmassen som på sikt gjev ein miljøvennleg og kostnadseffektiv bygningssmasse, tilpassa dei tenestene Hordaland fylkeskommune skal yte.</p>	<p>Vere offensiv med omsyn på å fremje miljøvennlege energi-</p>	<p>Redusere totalt forbruk med 2,2 % målt mot 2017</p>	<p>Reduksjon av totalforbruk vil ikkje bli nådd. Årsak er kald vinter.</p>	<p>Redusert totalt forbruk med 8,8 % i planperioden</p>

	<p>løysingar:</p> <p>BREEAM klassifisera nybygg</p> <p>Sikre at dei fylkeskommunale bygga blir meir optimale med omsyn på areal gjennom:</p> <p>Måle areal pr. kontorarbeids-plass</p> <p>Måle areal pr. elev</p>	<p>Etablere system for nøkkeltal/måltal</p>	<p>Miljøvennlege energiløysingar og BREEAM</p> <p>Korrigert for ute teperatur er ein I rute I forhold til planen.</p>	<p>Samla reduksjon på 3% areal målt mot nullpunkt i 2018</p>
--	---	---	---	--

Saksprotokoll i fylkestinget - 12. og 13.06.2018

Røysting

Innstillinga vart samrøystes vedteke.

Vedtak

Fylkestinget tek tertialrapporten til orientering